Eesti Keele Instituut

Ants Väinsalu
AS ATEA
Tondi 17
11301 Tallinn

Teie 16.04.2012 nr 535
Meie 09.05.2012 nr 2.3-3/12/22

Määruse teksti tõlgendamine

Lugupeetud Ants Väinsalu

Olete soovinud tõlgendust siseministri 30. augusti 2010. aasta määruse nr 42 „Nõuded automaatsele tulekahjusignalisatsioonisüsteemile ja ehitised, millelt tuleb automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tulekahjuteade juhtida Häirekeskusesse“ § 8 p 2 lg-le 2:

„(2) Kontrollitavas tuletõkkesektsioonis võib anduritega varustamata jätta järgmised ruumid:
1) ruum, mille põrandapindala on alla 0,5 m²;
2) külmutusruum põrandapinnaga alla 10 m² ning vannituba, pesuruum ja WC ja vahekoridor põrandapinnaga kuni 5 m², mille siseviimistlus on mittesüttivast materjalist ning kus ei ole süttivat sisustust;
3) sauna pesu- ja leiliruum;
4) ripplae pealne või põrandaalune ruum, kus ei ole põlevmaterjali.“

Vaidlusalune lõige 2 sisaldab vähemalt kaht eri tasandi loetelu (täpsemini öeldes rindühendit), mis on seotud sidesõnadega „ning“ ja „ja“ ning mida laiendab loetelu viimase liikme järel paiknev kõrvallause (täpsemini öeldes relatiiv- ehk täiendlause). Tõlgendamise seisukohalt on siin kaks põhilist probleemi: 1) rindühendi „külmutusruum põrandapinnaga alla 10 m² ning vannituba, pesuruum ja WC ja vahekoridor põrandapinnaga kuni 5 m²“ järel paiknev relatiivlause „mille siseviimistlus on mittesüttivast materjalist ning kus ei ole süttivat sisustust“; 2) rindühendi „vannituba, pesuruum ja WC ja vahekoridor“ järel paiknev määrustäiend „põrandapinnaga kuni 5 m²“.

Relatiivlause on niisugune kõrvallause, mis algab enamasti asesõnaga *kes* või *mis* ning laiendab mingit pealauses olevat nimisõna(fraasi); sellest määratlusest tuleneb ühtlasi tingimus, et relatiivlause peab olema võimalikult selle nimisõna järel, mida ta laiendab. Kui relatiivlausele eelneb aga rindühend, nagu on siinses näites loetelu „külmutusruum põrandapinnaga alla 10 m² ning vannituba, pesuruum ja WC ja vahekoridor põrandapinnaga kuni 5 m²“, tekib põhjendatud küsimus, kas relatiivlause „mille siseviimistlus on mittesüttivast materjalist ning kus ei ole süttivat sisustust“ laiendab ainult rindühendi viimast liiget, s.o vahekoridori, või kogu rindühendit, s.o alustades külmutusruumist ja lõpetades vahekoridoriga. Kindlat vastust siin anda ei saa.

Lisaks kerkib samasugune küsimus ka määrustäiendi „põrandapinnaga kuni 5 m²“ puhul. Määrustäiend on järelasendis täiend, mis paikneb harilikult selle sõna järel, mida ta

laiendab. Lõikes 2 eelneb määrustäiendile aga rindühend „vannituba, pesuruum ja WC ja vahekoridor“, mis ei võimalda üheselt otsustada, kas määrustäiend „põrandapinnaga kuni 5 m²“ laiendab ainult a) vahekoridori (s.o rindühendi viimast liiget); b) WC-d ja vahekoridori; c) vannituba, pesuruumi, WC-d ja vahekoridori (s.o kogu selle tasandi rindühendit).

Tõlgendamisel ei paku kindlat tuge ka sidesõnade analüüs. Lõikes 2 olevad rindühendid on seotud rinnastavate sidesõnadega „ja“ ja „ning“. Need sidesõnad on samatähenduslikud; kui lauses läheb vaja mitut ühendavat sidesõna, on harilikult „ning” neist viimane. Kui lauses on eri tasandi rindühendeid, seotakse madalama tasandi rindliikmed sidesõnaga „ja”, kõrgema tasandi omad sidesõnaga „ning”. Niisiis, kui eeldada, et lause koostaja on eeltoodud põhimõtet arvestanud, võib järeldada, et kõrgema tasandi rinnastuse moodustavad [külmutusruum] ning [vannituba, pesuruum, WC, vahekoridor]; madalama tasandi rinnastuseks on [vannituba, pesuruum, WC ja vahekoridor]. Siiski on raske anda seletust sidesõna „ja“ kasutusele. Sama rinnastustasandi sees piisanuks ühest ja-sõnast (s.o vannituba, WC, pesuruum ja vahekoridor), lõikes 2 on seevastu järjestikku kaks ja-sõna (s.o vannituba, pesuruum ja WC ja vahekoridor). Võimalik, et teksti autor soovis vahekoridori muudest loetletud ruumidest eristada, kuid sidesõna „ja“ ei täida seda eesmärki piisavalt üheselt (tugevama eristuse oleks andnud nt sidesõna „samuti“).

Kui näiteks eeldada, et teksti koostaja soov olnuks laiendada kõrvallausega vaid sõna „vahekoridor“, saanuks selle vormistada omaette lõikena: vahekoridor, mille põrandapindala ei ole üle 5 m², mille siseviimistlus on mittesüttivast materjalist ning kus ei ole süttivat sisustust. Kuivõrd praegusel juhul on lõikesse 2 kokku võetud külmutusruum, vannituba, pesuruum, WC ja vahekoridor, võib oletada, et sellise esituse eesmärk on olnud laiendada neid kõiki sama kõrvallausega. See on siiski vaid oletus, tõsiasi on aga see, et teksti ülesehitus võimaldab mitut moodi tõlgendust.

Eesti Keele Instituudi praktika on näidanud, et loetelu vormistamine on õigusaktide puhul üks kõige veaohtlikumaid kohti. Seal, kus loetelusse põimitud laiendid võivad põhjustada tõlgendusraskusi, tuleks leida võimalusi ümbersõnastamiseks. Vaidlusaluse lõike üks võimalikke sõnastusi võiks olla: „2) külmutusruum, vannituba, pesuruum, WC ja vahekoridor, kui nende ruumide siseviimistlus on mittesüttivast materjalist ja neis ruumides ei ole süttivat sisustust. Seejuures peab külmutusruumi põrandapindala olema alla 10 m², muudel ruumidel võib see olla kuni 5 m².“ Olgu rõhutatud, et see on siiski üks võimalikke sõnastusi; määruse andja tegelike taotluste kohta ei ole lõike 2 põhjal võimalik ühest vastust anda.

Lugupidamisega

Peeter Päll

Eesti Keele Instituudi peakeelekorraldaja

Maire Raadik 6177 525